

Kitekint? - Quo vadis, Európa?

2009 július 06. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A berlini fal 1989-es leomlása után úgy t?nt, hogy a demokráciába és a kapitalizmusba vetett hit végleg gy?zedelmeskedik Európában.

Ezzel szemben ma az európai polgárok csalódottak, egyre kevésbé bíznak saját kormányukban és az Európai

Uni?ban, ?s egyre m?lyebb cinizmussal b?jnak ki az ad?zás, a katonai szolg?lat ?s m?s k?t?ts?gek al?l. Mi történik Eur?p?ban?

Fritz Scharpf, aki a Max Planck Int?zet k?lni Eur?pa Int?zet?nek igazgatója, az egyik legnevesebb Eur?pa-szakért?, azt állítja, hogy Eur?p?ban demokráciadeficit alakult ki, ?s az eur?pai gazdaság lemaradt az amerikaival folytatott versenyben: tehát az Eur?pai Unió m?ködése ma se nem demokratikus, se nem hatékony. A globalizáció ?s az eur?pai gazdasági integráció sorra lebontotta a kereskedelem ?s a t?keáramlás el?tti akadályokat. Ett?l azonban Eur?pa nem lett hatékonyabb, mik?zben az Eur?pai Unió intézményeit csak a hatékonyság legitimálja, teszi törvényessé. Scharpf nem kevesebbet állít, mint azt, hogy az eur?pai integráció két motorja - a brüsszeli Eur?pai Bizottság ?s az Eur?pai Bíróság - nem m?ködnek legitim módon, mert eljárásaikhoz el?zetesen nem szükséges beszerezniük a másik két hatalmi központ, a Miniszterek Tanácsa ?s az Eur?pai Parlament hozzájárulását. Hatalmuk alapja az, hogy a szerz?des cikkelyeit értelmezve indítanak eljárásokat ?s hoznak határozatokat, de ezeket semmi nem legitimálja, csak ha hatékonyan m?ködnek: ezt azonban ma nem érzik az eur?pai polgárok. E két intézmény tisztában is van fura helyzetével, ezért úgy próbálnak némi legitimációra szert tenni, hogy belátják saját korlátaikat: igyekeznek rejtve, el?re-hátra lépegetve m?ködni, hogy ne derüljön ki igazi hatalmuk, tehát legitimációs hiányuk.

Szerz?nk szerint a legitimációhiány veszélyes. Például a weimari Németországban a gazdasági összeomlás diktatúrához vezetett. Ett?l a jöv?ben is tartani lehet, mert az eur?pai gazdaságok egyre kevésbé képesek fenntartani a jóléti államot, ?s meg?rizni a munkahelyeket. Könyve arról szól, hogy el lehet kerülni, hogy az Eur?pai Unió a weimari Németország sorsára jusson.

Az Eur?pai Uni?ban mára deficit alakult ki a problémák megoldásában. A nemzetállamok szintjér?l az uniós intézmények szintjére kerültek azok a döntések, amelyek lebontják a korlátokat az eur?pai gazdaságban, ?s a globális pénzpiacok szintjére csúsztak fel azok a döntések, amelyeket korábban az egyes országok kormányai ?s jegybankjai hoztak meg. Ennek eredményeképpen az információ, az áru, a t?ke ?s a munkaer? szabadon áramolhat a globális gazdaságban ?s az Eur?pai Uni?ban egyaránt, de ezzel csak a kapitalizmus er?södött, a demokrácia nem. A kapitalizmus ?s a demokrácia ugyanis szimbiózisban élnek, ahol a demokrácia feladata az, hogy támogassa a társadalomnak azokat a csoportjait, amelyeket a globális ?s eur?pai kapitalizmus leértékel. A nemzetállamok keretében m?köd? demokráciát azonban egyre több olyan eszközét?l fosztja meg a globalizáció ?s az eur?pai integráció, amellyel ezt a feladatát teljesíthetné. A nemzeti költségvetések egyre kevésbé képesek finanszírozni azokat a jóléti intézményeket, amelyek hálót tartanak a vesztesek alá, ?s mára alig maradt valami abból a Keynes által javasolt, a második világháború után bevezetett gazdaság- ?s társadalompolitikai eszköztárból, aminek Eur?pa mai fejlett gazdaságát, jóléti társadalmát ?s politikai stabilitását köszönheti. Eur?pa eddig különleges volt abból a szempontból, hogy minél gazdagabb lett egy ország, az állam annál többet költött egészségügyre, nyugdíjra, oktatásra, szociális ellátásra ?s más jóléti feladatokra. A globalizáció, tehát az amerikai minták ?s az eur?pai integráció egyre halványítja ezt az eur?pai "anyagjegyet", ami növeli a demokratikus deficitet, a társadalmi feszültséget, ?s élezi a legitimációs hiányt.

Van-e megoldás az Eur?pai Unió jöv?jét fenyeget? veszélyre?

Szerz?nk szerint részben a nemzetállam mainál okosabb m?ködése lehet a megoldás, részben az, hogy a nem legitim Brüsszeli Bizottság ?s Eur?pai Bíróság mellett meger?södik a másik két törvényes intézmény: a Miniszterek Tanácsa ?s az Eur?pai Parlament. A jóléti állam igen változatos formában m?ködik ma az Eur?pai Uni?ban: a brit-ír, a kontinentális, a skandináv ?s a dél-eur?pai megoldások nagyon különböznek egymástól, mik?zben ezekben az eltér? egészségügyi, oktatási ?s jóléti modellekben nagyon sok olyan megoldás van, amit máshol is használni lehet. Mi is jövünk, ahol a piaci átmenet során megmaradt a korábbi pazarló ?s szegény "jóléti" állami intézményrendszer. Scharpf szerint a nemzetállamok feladata, hogy az adott országra, társadalomra ?s kultúrára szabott, hatékonyan m?köd? jóléti rendszereket kialakítsa a következ? években. S?t, a nemzeti gazdaságpolitikáknak is vállalniuk kell a megmaradt kormányzati eszközök mainál okosabb ?s leleményesebb alkalmazását annak érdekében, hogy meg?rizzék a demokrácia oldalán a globalizáció ?s az eur?pai integráció veszteseit.

Eur?pa sorsa tehát éppen annyira múlik a közös intézményeken, mint a nemzetállamok mainál hatékonyabb m?ködésén. Nem igaz, hogy csak egy angolszász ?s egy eur?pai modell versenyez az Eur?pai Uni?ban, hanem sok út van, ?s sok jó megoldást lehet találni ?s követni. Ahogy ma sincs egyetlen eur?pai út, úgy a jöv?ben sem lesz egyetlen sikeres recept. Semmi sem ment fel hát minket az alól, hogy saját utunkat járjuk, ?s kiizzadjuk magunkból azt a magyar modellt, amit közösen kezdtünk, nem is oly rég.

(Fritz W. Scharf: Governing in Europe: Effective and Democratic?, Oxford University Press, New York, 1999)

Matolcsy György, hetivalsz.hu

Ajánló